

**NASTAVNI ZAVOD ZA
JAVNO ZDRAVSTVO
OSJEČKO - BARANJSKE
ŽUPANIJE**

Služba za javno zdravstvo

Teaching Institute of Public Health for the Osijek-Baranja County

Department of Public Health

31000 Osijek, Drinska 8, Croatia; telefon 031 225 700, telefax 031 206 870; e-mail: zzjz-os@os.htnet.hr

**IZVJEŠĆE O UMRLIM OSOBAMA U
OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2021. GODINI**

Autor:

***izv.prof.prim.dr.sc. Senka Samardžić, dr.med.
specijalist javnog zdravstva***

www.zzjosijek.hr

Osijek, studeni 2022. godine

Umrli prema uzroku smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2021. u Osječko-baranjskoj županiji umrlo je 4.619 osoba; 194 osobe manje nego u 2020. godini, no 780 osoba više nego u „predpandemijskoj“ 2019. godini. Od ukupnog broja umrlih u 2021. godini bilo je 50,2% muškaraca (2.317) i 49,8% žena (2.302). Opća stopa mortaliteta iznosila je 17,8 umrlih na 1.000 stanovnika što je nešto više od stope u Hrvatskoj koja je u 2021. iznosila 16,2 umrlih na 1.000 stanovnika. Vodeći uzrok smrti su i dalje bolesti cirkulacijskog sustava, kako za Osječko-baranjsku županiju (umrlo je 1.741 osoba, odnosno 37,7% svih umrlih), tako i za Hrvatsku (umrlo je 23.184 osobe, odnosno 37,05 svih umrlih). Drugi uzrok smrti po učestalosti su novotvorine; uzrokovale su 920 smrti (19,9% svih umrlih). Bolesti cirkulacijskog sustava i novotvorine uzrokovale su u Osječko-baranjskoj županiji 37,7%, a na razini Hrvatske 58,6% svih smrtnih slučajeva. U Osječko-baranjskoj županiji su po učestalosti slijedile smrti od posljedica COVID-19 (712 osoba, odnosno 15,4% svih umrlih), endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma (411 osoba, odnosno 8,9% svih umrlih), ozljede, otrovanja i druge posljedice vanjskih uzroka (188, odnosno 4,1% svih umrlih) i drugi uzroci (Tablica 1). Na prvom mjestu uzroka smrti prema skupinama bolesti kod žena su bolesti cirkulacijskog sustava, zatim slijede novotvorine, posljedice COVID-19, endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma, ozljede i otrovanja, bolesti probavnog sustava, dišnog sustava i ostali uzroci (Tablica 1a). Kod muškaraca su najčešći uzroci smrti bile bolesti cirkulacijskog sustava, slijedile su ih novotvorine, posljedice COVID-19, endokrine bolesti, ozljede i otrovanja i drugi uroci (Tablica 1b.).

Tablica 1. Umrli po skupinama bolesti, udio i stope na 100.000 stanovnika u Osječko-baranjskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2021. godini

grupa bolesti (MKB-X)	OBŽ			HR		
	N	%	stopa/ 100.000	N	%	stopa/ 100.000
1 Infektivne i parazitarne bolesti	10	0,22	3,85	161	0,26	4,14
2 Novotvorine	920	19,92	354,55	13.571	21,64	349,00
3 Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunosnog sustava	1	0,02	0,39	29	0,05	0,75
4 Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	411	8,90	158,39	4.786	7,63	123,08
5 Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	151	3,27	58,19	1.681	2,68	43,23
6 Bolesti živčanog sustava	111	2,40	42,78	1.423	2,27	36,59
9 Bolesti cirkulacijskog sustava	1.741	37,69	670,95	23.184	36,97	596,22
10 Bolesti dišnog sustava	132	2,86	50,87	2.465	3,93	63,39
11 Bolesti probavnog sustava	165	3,57	63,59	2.205	3,52	56,71
12 Bolesti kože i potkožnoga tkiva	-	-	-	10	0,02	0,26
13 Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	9	0,19	3,47	99	0,16	2,55
14 Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	45	0,97	17,34	1.343	2,14	34,54
15 Trudnoća i porođaj	-	-	-	4	0,01	0,10
16 Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	7	0,15	2,70	73	0,12	1,88
17 Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	7	0,15	2,70	96	0,15	2,47
18 Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	9	0,19	3,47	349	0,56	8,98
19 Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	188	4,07	72,45	2.676	4,27	68,82
22 Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)	712	15,41	274,39	8.557	13,64	220,06
ukupno	4.619	100,00	1.780,09	62.712	100,00	1.612,74

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2022. god. (DEM-2/21)

**Stope su izračunate prema popisu stanovništva 2021. godine: Državni zavod za statistiku, izvor: <https://popis2021.hr/>

Tablica 1a. Broj umrlih žena po skupinama bolesti, udio i stope na 100.000 žena u Osječko-baranjskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2021. godini

grupa bolesti (MKB-X)	OBŽ			HR			
	N	%	stopa/ 100.000	N	%	stopa/ 100.000	
1	Infektivne i parazitarne bolesti	3	0,13	2,23	81	0,26	4,02
2	Novotvorine	392	17,03	291,45	5.810	18,40	288,49
3	Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunskog sustava	-	-	-	15	0,05	0,74
4	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	233	10,12	173,24	2.736	8,67	135,85
5	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	84	3,65	62,45	989	3,13	49,11
6	Bolesti živčanog sustava	55	2,39	40,89	769	2,44	38,18
9	Bolesti cirkulacijskog sustava	965	41,92	717,48	13.199	41,80	655,37
10	Bolesti dišnog sustava	47	2,04	34,94	1.040	3,29	51,64
11	Bolesti probavnog sustava	66	2,87	49,07	890	2,82	44,19
12	Bolesti kože i potkožnoga tkiva	-	-	-	5	0,02	0,25
13	Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	8	0,35	5,95	84	0,27	4,17
14	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	23	1,00	17,10	759	2,40	37,69
15	Trudnoća i porođaj	-	-	-	23	0,07	1,14
16	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	3	0,13	2,23	29	0,09	1,44
17	Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	2	0,09	1,49	50	0,16	2,48
18	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi neuvršteni drugamo	4	0,17	2,97	156	0,49	7,75
19	Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	80	3,48	59,48	1.085	3,44	53,87
22	Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)	337	14,64	250,56	3.855	12,21	191,41
ukupno		2.302	100,00	1.711,55	31.575	100,00	1.567,80

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2022. god. (DEM-2/21)

**Stope su izračunate prema popisu stanovništva 2021. godine: Državni zavod za statistiku, izvor: <https://popis2021.hr/>

Tablica 1b. Broj umrlih muškaraca po skupinama bolesti, udio i stope na 100.000 muškaraca u Osječko-baranjskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2021. godini

grupa bolesti (MKB-X)	OBŽ			HR		
	N	%	stopa/ 100.000	N	%	stopa/ 100.000
1 Infektivne i parazitarne bolesti	7	0,30	5,60	80	0,26	4,27
2 Novotvorine	528	22,79	422,46	7.761	24,93	414,02
3 Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunskog sustava	1	0,04	0,80	14	0,04	0,75
4 Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	178	7,68	142,42	2.050	6,58	109,36
5 Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	67	2,89	53,61	692	2,22	36,92
6 Bolesti živčanog sustava	56	2,42	44,81	654	2,10	34,89
9 Bolesti cirkulacijskog sustava	776	33,49	620,88	9.985	32,07	532,66
10 Bolesti dišnog sustava	85	3,67	68,01	1.425	4,58	76,02
11 Bolesti probavnog sustava	99	4,27	79,21	1.315	4,22	70,15
12 Bolesti kože i potkožnoga tkiva	-	-	-	5	0,02	0,27
13 Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	1	0,04	0,80	15	0,05	0,80
14 Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	22	0,95	17,60	565	1,81	30,14
16 Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	4	0,17	3,20	44	0,14	2,35
17 Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	5	0,22	4,00	46	0,15	2,45
18 Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	5	0,22	4,00	193	0,62	10,30
19 Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	108	4,66	86,41	1.591	5,11	84,87
22 Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)	375	16,18	300,04	4.702	15,10	250,83
ukupno	2.317	100,00	1.853,85	31.137	100,00	1.661,02

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2022. god. (DEM-2/21)

**Stope su izračunate prema popisu stanovništva 2021. godine: Državni zavod za statistiku, izvor: <https://popis2021.hr/>

Tablica 1c. Potencijalno izgubljene godine života osoba starih između 1 i 75 godina u Osječko-baranjskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2021. godini

	uzroci smrti po grupama bolesti (MKB X)	potenc. izgubljene god. života	%	stopa/ 100.000	potenc. izgubljene god. života	%	stopa/ 100.000
1	Infektivne i parazitarne bolesti	107,5	0,5	41,4	1.037,5	0,4	26,7
2	Novotvorine	5.995,0	27,8	2.310,4	80.255,5	30,3	2.063,9
3	Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunosnog sustava	32,5	0,2	12,5	214,5	0,1	5,5
4	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	1.072,5	5,0	413,3	10.735,0	4,1	276,1
5	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	550,0	2,5	212,0	5.582,5	2,1	143,6
6	Bolesti živčanog sustava	887,0	4,1	341,8	7.931,5	3,0	204,0
9	Bolesti cirkulacijskog sustava	4.690,0	21,7	1.807,5	54.387,5	20,6	1.398,7
10	Bolesti dišnog sustava	522,0	2,4	201,2	7.205,5	2,7	185,3
11	Bolesti probavnog sustava	1.179,5	5,5	454,6	15.133,0	5,7	389,2
12	Bolesti kože i potkožnoga tkiva	-	-	-	47,5	0,0	1,2
13	Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	30,0	0,1	11,6	482,5	0,2	12,4
14	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	132,5	0,6	51,1	2.378,5	0,9	61,2
15	Trudnoća i porođaj	-	-	-	165,0	0,1	4,2
16	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	504,0	2,3	194,2	5.421,0	2,1	139,4
17	Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	386,0	1,8	148,8	5.492,0	2,1	141,2
18	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi neuvršteni drugamo	100,0	0,5	38,5	3.790,5	1,4	97,5
19	Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	1.941,0	9,0	748,0	30.493,5	11,5	784,2
22	Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)	3.454,5	16,0	1.331,3	33.681,0	12,7	866,2
	UKUPNO	21.584,0	100,0	8.318,1	264.434,0	100,0	6.800,4

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2022. god. (DEM-2/21)

**Stope su izračunate prema popisu stanovništva 2021. godine: Državni zavod za statistiku, izvor: <https://popis2021.hr/>

Deset vodećih uzroka smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

Gotovo 69% smrti odnosi se na deset dijagnostičkih entiteta. Među pojedinačnim uzrocima smrti najčešće su posljedice COVID-19 bolesti od koje je umrlo 712 osoba, ishemijske bolesti srca (585 umrlih), slijede dijabetes mellitus, hipertenzivne i cerebrovaskularne bolesti, zloćudne novotvorine bronha i pluća, debelog crijeva, kardiomiopatija, kronične bolesti donjeg dišnog sustava i nespecifične demencije (Tablica 2).

Tablica 2. Deset vodećih uzroka smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)		N	%
1	U07-U09	COVID-19	712	15,4
2	I20-I25	Ishemijske bolesti srca	585	12,7
3	E10-E14	Dijabetes mellitus	407	8,8
4	I10-I15	Hipertenzivna bolest	406	8,8
5	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	380	8,2
6	C33-C34	Zloćudna novotvorina bronha i pluća	209	4,5
7	C18-C21	Zloćudna novotvorine debelog crijeva	142	3,1
8	I42	Kardiomiopatija	129	2,8
9	J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	107	2,3
10	F03	Nespecifične demencije	94	2,0
ukupno prvih 10			3.171	68,7
ostale smrti			1.448	31,3
ukupno			4.619	100,0

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2022. god. (DEM-2/21)

**Obrada podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, 2022.

Kod žena su u 2021. godini vodeći uzroci smrti bili posljedice COVID-19 bolesti, ishemijske bolesti srca, hipertenzivna bolest, dijabetes mellitus, cerebrovaskularne bolesti, kardiomiopatija, nespecifične demencije, zloćudna novotvorina bronha i pluća, dojke, te debelog crijeva (Tablica 2a). U 2021. godini nije bilo smrti kod žena od komplikacija u trudnoći, porođaju ili babinjama (MKB-10: O00-O99).

Tablica 2a. Deset vodećih uzroka smrti kod žena u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)		N	%
1	U07-U09	COVID-19	337	14,6
2	I20-I25	Ishemijske bolesti srca	299	13,0
3	I10-I15	Hipertenzivna bolest	267	11,6
4	E10-E14	Dijabetes mellitus	232	10,1
5	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	199	8,6
6	I42	Kardiomiopatija	81	3,5
7	F03	Nespecifične demencije	72	3,1
8	C33-C34	Zloćudna novotvorina bronha i pluća	70	3,0
9	C50	Zloćudna novotvorina dojke	58	2,5
10	C18-C21	Zloćudna novotvorine debelog crijeva	55	2,4
ukupno prvih 10			1.670	72,5
ostale smrti			632	27,5
ukupno			2.302	100,0

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2022. god. (DEM-2/21)

**Obrada podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, 2022.

Kod muškaraca su najčešći uzroci smrti bili COVID-19, ishemijske bolesti srca, cerebrovaskularne bolesti, dijabetes mellitus, zloćudne novotvorine bronha i pluća, hipertenzivna bolest, zloćudne novotvorine debelog crijeva, kronične bolesti donjeg dišnog sustava, zloćudna novotvorina prostate i kardiomiopatija (Tablica 2b).

Tablica 2b. Deset vodećih uzroka smrti kod muškaraca u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)		N	%
1	U07-U09	COVID-19	375	16,2
2	I20-I25	Ishemijske bolesti srca	286	12,3
3	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	181	7,8
4	E10-E14	Dijabetes mellitus	175	7,6
5	C33-C34	Zloćudna novotvorina bronha i pluća	139	6,0
6	I10-I15	Hipertenzivna bolest	139	6,0
7	C18-C21	Zloćudna novotvorine debelog crijeva	87	3,8
8	J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	73	3,2
9	C61	Zloćudna novotvorina kestenjače/prostate	55	2,4
10	I42	Kardiomiopatija	48	2,1
ukupno prvih 10			1.558	67,2
ostale smrti			759	32,8
ukupno			2.317	100,0

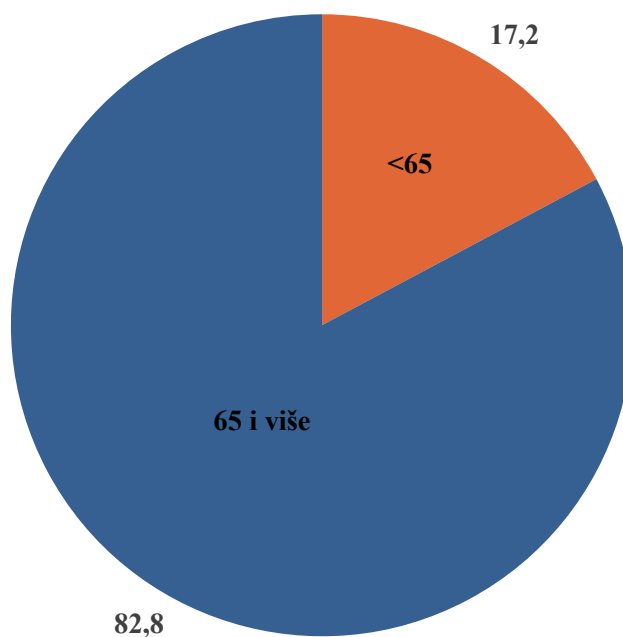
*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2022. god. (DEM-2/21)

**Obrada podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, 2022.

Umrlji prema dobi i spolu u Osječko-baranjskoj županiji 2021. godine

U Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini umrlo je 3.824 osobe u dobi od 65 i više godina, što iznosi 82,8% ukupno umrlih. 795 umrlih osoba je bilo mlađe od 65 godina, odnosno 17,2% ukupno umrlih. (slika 1).

Slika 1. Umrlji u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini prema dobi

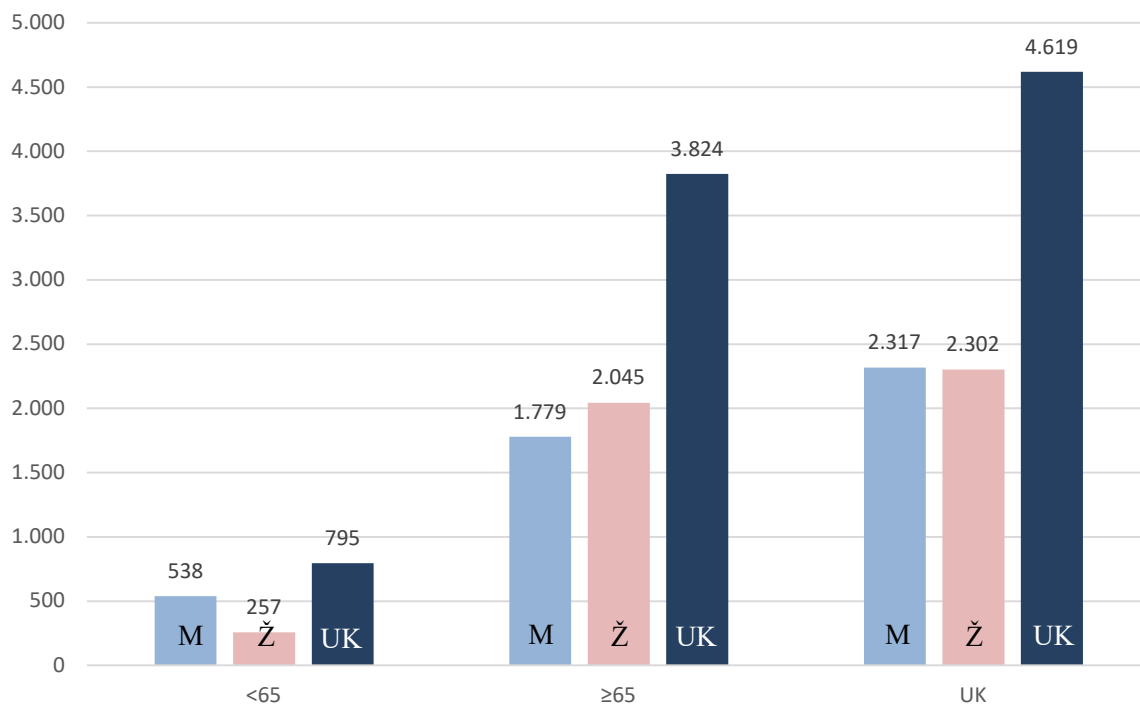

U 2021. godini je u Osječko-baranjskoj županiji umrlo podjednaki broj muškaraca i žena (M=50,2%, Ž=49,8%). Kod mlađih od 65 godina veći je udio umrlih muškaraca (M=67,7%; Ž=32,3%), dok se kod starijih od 65 godina smanjuje razlika između ovih udjela (M=46,5% vs. Ž=53,5%) (Tablica3, Slika 2).

Tablica 3. Umrli u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini prema spolu i dobi

dob	M	%	Ž	%	UK	%
<65	538	67,7	257	32,3	795	100,0
≥65	1.779	46,5	2.045	53,5	3.824	100,0
ukupno	2.317	50,2	2.302	49,8	4.619	100,0

Slika 2. Umrli u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini prema spolu i dobi

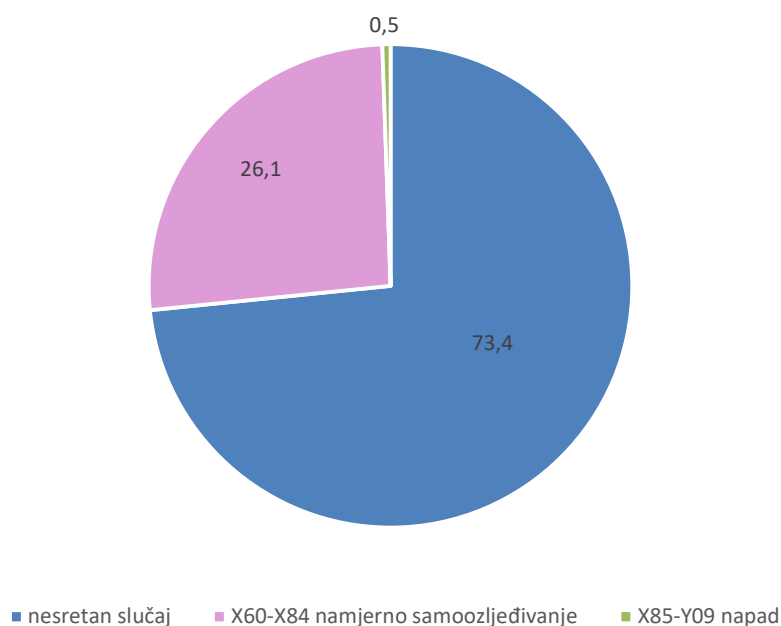

Nasilne smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2020. godini

Nasilne smrti posljedica su djelovanja određenog vanjskog uzroka, odnosno ozljede ili otrovanja, a koje mogu nastati nesretnim slučajem, namjernim samoozljeđivanjem (samoubojstva), namjernim ozljeđivanjem (ubojstva), kao i djelovanjem nepoznatog i neutvrđenog uzroka, te posljedica ratnih djelovanja.

Prema pravilima MKB-10, u mortalitetnoj statistici, prometne nesreće označavaju su šiframa V00-V99 te obuhvaćaju nezgode pri svim vrstama prijevoza ako je pri tome uključeno sredstvo koje se koristi za prijevoz. U 2021. godini u Osječko-baranjskoj županiji zabilježeno je 188 nasilnih smrti (72,5/100.000), od toga je 138 nastalo nesretnim slučajem (73,4/100.000), 45 samoubojstvom (26,1/100.000), ubojstvom 2 (0,5/100.000). (Slika 3)

Slika 3. Vanjski uzroci smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

Nasilne smrti su u ukupnoj smrtnosti žena zastupljene sa 3,5% (stopa 59,48/100.000 žena), dok su kod muškaraca u ukupnoj smrtnosti zastupljene sa 4,7% (stopa 86,41/100.000 muškarca).

Vodeći uzrok nasilnih smrti u 2021. godini bio je prijelom bedrene kosti (32,4%), otrovanje i druge posljedice s vanjskim uzrokom (28,2%), ozljede glave (17,6%), ozljede više dijelova tijela (11,2%) i ozljede grudnog koša (5,9%) (Tablica 4). pri čemu je kod žena prijelom bedrene kosti odgovoran za

50,0% svih nasilnih smrti (Tablica 4b) dok su kod muškaraca otrovanje i druge posljedice s vanjskim uzrokom i ozljede glave odgovorni za 53,7% svih nasilnih smrti (Tablica 4a).

Među nesretnim slučajevima najučestalije su smrti zbog padova 92 (stopa 48,9/100.000) i ozljede u prometu 19 (10,1/100.000), a slijede događaji s neodređenom nakanom (2,7/100.000), izloženost ili doticaj s mehaničkim silama (stopa 2,1/100.000) i slučajno otrovanje (stopa 2,1/100.000) (Tablica 5).

Tablica 4. Pet vodećih nasilnih smrti u 2021. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	mkb X	ozljede	N	%	stopa/ 100.000
1	S70-S79	bok (kuk) i bedro	61	32,4	23,5
2	T15-T98	otrovanje i dr posljedice s vanj.uzr	53	28,2	20,4
3	S00-S09	glava	33	17,6	12,7
4	T00-T07	više dijelova tijela	21	11,2	8,1
5	S20-S29	grudni koš	11	5,9	4,2
	prvih 5		179	95,2	69,0
	ostalo		9	4,8	3,5
	ukupno		188	100,0	72,5

Tablica 4a. Pet vodećih nasilnih smrti muškaraca u 2021. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	mkb X	ozljede	N	%	stopa/ 100.000
1	T15-T98	otrovanje i dr posljedice s vanj.uzr	34	18,1	27,2
2	S00-S09	glava	24	12,8	19,2
3	S72	bok (kuk) i bedro	21	11,2	16,8
4	T00-T07	više dijelova tijela	14	7,4	11,2
5	S20-S29	grudni koš	8	4,3	6,4
	prvih 5		101	53,7	80,8
	ostalo		7	3,7	5,6
	ukupno		108	57,4	86,4

Tablica 4b. Pet vodećih nasilnih smrti žena u 2021. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	mkb X	ozljede	N	%	stopa/ 100.000
1	S72	bok (kuk) i bedro	40	21,3	29,7
2	T15-T98	otrovanje i dr posljedice s vanj.uzr	18	9,6	13,4
3	S00-S09	glava	9	4,8	6,7
4	T00-T07	više dijelova tijela	7	3,7	5,2
5	S20-S29	grudni koš	3	1,6	2,2
	prvih 5		77	41,0	57,2
	ostalo		3	1,6	2,2
	ukupno		80	42,6	59,5

Tablica 5. Vodeći vanjski uzroci smrti u Osječko-baranjskoj županiji 2021. godine

mkb X	uzrok smrti	N	stopa/ 100.000
W00-W19	pad	92	35,5
X60-X84	namjerno samoozljeđivanje	49	18,9
V01-V99	ozljede u prometu	19	7,3
Y10-Y34	dogadjaji s neodređenom nakanom	5	1,9
W20-W49	Izloženost ili doticaj s mehaničkim silama	4	1,5
X40-X49	slučajno otrovanje	4	1,5
Y85-Y89	posljedice vanjskih uzroka	4	1,5
	ostalo	11	4,2
ukupno		188	35,5